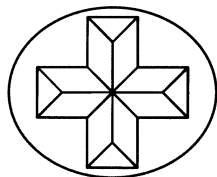

SEPTUAGESIMA

CIRCUMDEDERINT

Evangelium Matt 20: 1–16, II Årg Högm Matt 19:27–30. Predikan G Edwardsson

Med denna söndag Septuagesima går vi in det som kallas förfastan och söndagens mäktiga tema om nåd och förtjänst inleder den tid då framförallt texterna handlar om Jesu Kristi försoning. Kristi offergärning och den oförskyllda nåden, den nåd som inte kan förtjänas står i centrum, så att det heter: *"Av nåden är ni frälsta genom tro, och det inte av er själva; Guds gåva är det."* (Efes 2: 8) Och det är ord som särskilt ska understrykas här i dag. Att frälsningen helt och hållet och till alla delar är en nådens frälsning. Att det inte sker genom människans gärningar utan endast genom Guds nåd, såsom han uppenbarat den och fullbordat den genom sin Son Jesus Kristus.

Dagens text ställer oss emellertid inför detta: Finns det lön i himmelen att få? Petrus säger ju: *"Se vi har övergivit allt och följt dig. Vad för lön ska vi då få?"*

Svaret på den frågan har vi egentligen i evangelietexten för denna dag, som är en fortsättning på predikotexten. *"De sista ska bli de första"* säger Jesus, och som en förklaring till detta berättar han liknelsen om arbetarna i vingården. Den slutar också med orden att de sista ska bli de första.

Och här möter vi svaret hur det är med lön och förtjänst i himmelriket. Och frågan som Petrus ställde har ytterst sitt svar där. Låt oss då lägga märke till vad denna liknelse säger.

Den visar oss att

I. LÖNEN I HIMMELEN INTE ÄR EN LÖN UTAN EN GÅVA

Jesu liknelse visar på att människans resonemang inte gäller. Hon vill tro att hon genom egen förtjänst, sina gärningar och handlingar kan bli frälst och salig. Arbetarna i vingården räknar på samma sätt i vingården, de räknar med lön efter förtjänst. Men när det gäller lönen, visar det sig att de som arbetat blott en timme, de får lika mycket som de som arbetat hela dagen, tolv timmar.

Men här visar det sig något som strider mot den rättvisa människan kan tänka. Här handlar det inte om arbetsmarknad eller rättvisa förhållande i världen. Här handlar det om Guds rike, om himlarnas konungarrike och vad som där gäller. För det som gäller där, det är vad som gäller inför Gud. Och fastän Jesus tar bilden av en i den tiden vanlig arbetsgivare, så är det inte det han skildrar, utan han skildrar med sin liknelse hur Gud handlar i sitt rike, och hur människor tar emot hans gåva.

Här ser vi då att det i grunden inte handlar om avlöning i Guds rike, eller lön efter förtjänst, utan i Guds rike där står människan utan förtjänst. Det är detta som avgör och är grunden till den egendomliga utdelningen av ersättningen. Sanningen är den att ingen förtjänst finns, inte någon att åberopa sig på för människan. Det är den bistra sanningen för alla som trott, att det är den väg som för till Gud, eller som i varje fall sneglar åt det hållet, och tänker sig att det till sist ändå handlar om vad en människa med sin egen kraft och förmåga kan draga samman och få sin lön för.

Men här ser vi att förtjänsten intet gäller. Och att just så är det inför Gud. Ingen människa har någon förtjänst inför Gud. Hon har ingen rätt att ställa någon fordran på Gud. Det är i stället så att Gud har all rätt och hos honom är all fordran. Och han ställer den rätten i förhållande till människan och låter sin fordran ljuda och där avkunnar han att människan är skyldig Gud en fullkomlig rättfärdighet, en fullkomlig lydnad under Guds lag, att Gud med all rätt fordrar detta av människan. Och det är denna Skaparens rätt över skapelsen som också visar att människan å sin sida inte har någon fordran eller rätt att kräva något av Gud, eftersom hon är en överträdare av Guds ord och bud. Hon har förlorat sin rättsliga ställning genom att hon agerat rättslöst. Hon är inte rättfärdig emedan hon handlat orättfärdigt. Hon står utan förtjänst inför Gud, ty hon står med skuld inför Gud. Hon står under domsutslaget skyldig och går inte fri.

Det finns alltså ingen lön i himmelen att få för den som räknar med att kunna förtjäna den. Eller tror på att hennes verk och gärning är tillräckligt. Det är en förskräckande sanning för den som trott så. Men det är också

den tröstefulla sanningen för den som vet att han eller hon inte har något att berömma sig av inför Gud. Det framgår nämligen tydligt av fortsättningen. För det visar sig att

II. LÖNEN I HIMMELRIKET GRUNDAR SIG PÅ KRISTI FÖRTJÄNST OCH ÄR IDEL NÅD

Förtjänsten är en annan än den människan beräknar åt sig. Den finns hos den som här talar och som i liknelsens form ger oss kunskap härom. Husbonden som här handlar tycks handla orättvist, efter människors sätt att döma. Men det visar sig att det som synes vara orättvist inför människor, är rättvist och fyllt av rättfärdighet inför Gud. Hur kan det komma sig? Hur kan det som uppenbart är orättvist inför människor gälla som rättvist inför Gud?

Den gåtan kan inte lösas på annat sätt än genom evangeliets ljus. Den visar oss hän till en förtjänst och en rättfärdighet i Guds rike, som inte är människans men inte desto mindre är verklig och uppfylld av en människa, nämligen Guds Son, Jesus Kristus. Han är rättfärdigheten i Guds rike. Ty han har bevisat rättfärdighet från Gud och rättfärdigheten för människan till Gud. Han är den som visar och fullgör rättvisan, så att rättvisan blir uppfylld och all dess fordran tillfredställd. Gud Fadern gör det genom att sända Sonen i världen, och Sonen fullgör det genom att uppfylla all rättfärdighet, all rättvisa, all rättvisans alla krav. Både dem som fordras av människan och dem som avfordras av människan därför att hon är en syndare. Han är Guds offerlamm, som borttager hela världens skuld.

Han som ensam är rättfärdig han blir ensam den orättfärdige. Han drabbas av den högsta orättvisa, att han lider och dör för det han inte i någon mening gjort. Likväl tar han på sig orättvisan, för vår skull, för att bringa oss Guds rättvisa, Guds rättfärdighet. Av nåd. Förtjänsten är Kristi, lönen är hans och han ger oss av nåd. Lönen i himmelriket grundar sig alltså på Kristi förtjänst som tagit på sig all orättvisa.

III. KRISTI FÖRTJÄNST I HIMMELRIKET ÄR DEN NÅD SOM FRÄLSER DEN OFÖRTJÄNTE

De som arbetat allenast en timme, de får full lön. Varför? Jo, därför att det så behagat husbonden, den himmelske Fadern, att göra så, att för sin godhets skull ge rikligt. *Det har så behagat...* Det är själva nyckeln i evangelietexten. Och också i vår predikotext. Kristi gärning i världen, för oss människor, och för vår salighets skull, den sker för att det så har behagat Gud att bevisa nåd och barmhärtighet. Kristi förtjänst är en förtjänst för människan, som hon får av nåd tillräkna sig. Ja, hon får ta emot den fulla nådegåvan av syndernas förlåtelse och kroppens uppståndelse och det eviga livet, av ren och skär nåd utan att ha förtjänat det.

Det är det högst märkliga, ja ofattbara, att vi människor som inte förtjänat någon lön överhuvudtaget, och det inte genom något trick eller någon utslag av människors vilda fantasi. Utan gudomligt och verkligt. Den oförtjänste får gåvan, lönen, och får ta den till sig genom evangelium. Det är det genomgående temat i evangelierna, ja i hela bibeln.

Jesus säger ju också: *"Jag prisar dig Fader, du himmelens och jordens Herre, för att du väl har dolt detta för de visa och kloka, men uppenbarat det för de enfaldiga. Ja, Fader, så har varit ditt behag..."* Och med den största nåd kommer han till oss och säger: *"Kom till mig ni alla som arbetar och är betungade. Jag ska ge ro. Tag er mitt ok och lär av mig, ty jag är saktmodig och ödmjuk i hjärtat. Så skall ni finna ro för era själar. Ty mitt ok är mildt, min börda är lätt."* Så talar vår Herre och Frälsare.

Så ska de sista bli de första och de första bli de sista, säger Jesus. Det vill säga att de som erkände sig som syndare skulle bli rättfärdiga, medan de som trodde att de var rättfärdiga i egen kraft skulle bli syndare.

Luther, kyrkan reformator, förklarar detta ord till sist i predikan för denna dag:

"När han nu säger detta: De första skall vara de sista, så tar han ifrån dig all förtröstan på dig själv. Han förbjuder dig att förhäva dig över en sköka, om du så vore lik Abraham, David, Petrus eller Paulus. Men när han sedan säger: De sista skall vara de första, så gör han dig trygg mot all förtvivlan, och han förbjuder dig att hålla dig för sämre än ett helgon, om du så ock vore en Pilatus, Herodes eller Sodom och Gomorra. Även om vi inte har orsak att förhäva oss, så har därför heller ingen orsak att förtvivla."

Amen.